

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO, LENKIJOS RESPUBLIKOS SEIMO BEI
SENATO IR UKRAINOS AUKŠČIAUSIOSIOS RADOS NARIŲ ASAMBLĖJOS
11-OSIOS SESIJOS
BAIGIAMASIS DOKUMENTAS**

Lietuvos Respublikos Seimo, Lenkijos Respublikos Seimo bei Senato ir Ukrainos Aukščiausiosios Rados narių asamblėja, susirinkusi į 11-ąją sesiją 2021 m. gruodžio 5–6 d. Varšuvoje:

reiškia įsitikinimą, kad glaudus parlamentų bendradarbiavimas skatina valstybių tarpusavio supratimą ir palengvina Asamblėjos šalių veiksmų koordinavimą;

pabrėžia, kad Liublino trikampis – svarbi Europos ir regioninio bendradarbiavimo dalis;

pripažįsta, kad valstybių tarpusavio santykiai privalo būti besąlygiškai grindžiami valstybių sienų neliečiamumo ir tarptautinės teisės viršenybės principais ir kartu **pabrėžia** tvirtai remianti Ukrainos suverenumą ir teritorijos vientisumą pagal tarptautiniu mastu pripažintą jos sienas;

dar kartą patvirtina savo paramą Ukrainos reformoms ir jos siekiams dėl narystės Europos Sąjungoje ir Šiaurės Atlanto sutarties organizacijoje, taip užtikrinant didesnę saugumą ir stabilumą regione;

smerkia Rusijos Federacijos ginkluotą agresiją prieš Ukrainą, bandymą aneksuoti Krymo Autonominę Respubliką, įskaitant Sevastopolio miestą;

smerkia Rusijos Federacijos vykdomą laikinai okupuotos Krymo Autonominės Respublikos, taip pat Juodosios ir Azovo jūrų militarizavimą;

palankiai vertina Krymo platformos veiklos pradžią ir jos aukščiausiojo lygio susitikimo metu priimtą bendrą deklaraciją, kuria siekiama konsoliduoti tarptautinės bendruomenės pastangas deokupuoti laikinai Rusijos Federacijos okupuotą Krymo Autonominę Respubliką ir Sevastopolį ir įveikti neigiamus okupacijos padarinius. Kartu Asamblėja **patvirtina** savo pasirengimą bendradarbiauti tarpparlamentiniu lygmeniu pasitelkus Krymo platformą;

su nerimu stebi Rusijos Federacijos ginkluotųjų pajėgų koncentraciją prie Ukrainos sienų, nes tai prieštarauja Rusijos tarptautinėse sutartyse, visų pirma 1975 m. Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos Helsinkio baigiamajame akte ir 1994 m. Elgesio kodekse dėl Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizavimo politinių ir karinių saugumo aspektų,

įtvirtintam principui susilaikyti nuo grasinimų smurtu ar jo naudojimo tarptautiniuose santykiuose;

pripažįsta, kad Rusija yra ta šalis, kuri, jei neatsisakys savo agresyvių veiksmų, bus visiškai atsakinga už galimą konflikto eskalavimą;

pripažįsta Ukrainą agresijos auka, turinčia teisę ginti savo teritorijos vientisumą, nacionalinę nepriklausomybę ir savo piliečių gyvybę, sveikatą, saugumą ir nuosavybę visomis prieinamomis priemonėmis, įskaitant karines;

išreiškia tvirtą įsitikinimą, kad tarptautinė bendruomenė negalės likti abejinga galimos tolesnės Rusijos agresijos akivaizdoje ir kad mūsų atstovaujamos šalys imsis atsako jų galimybes ir padėties sudėtingumą atitinkančiu būdu ir mastu;

smerkia dėl Rusijos Federacijos veiksmų kilusių agresijos grėsmę nepriklausomos Ukrainos teritorijoje;

kreipiasi į Europos Sąjungą ir NATO bei kitas sąjungininkes imtis visų galimų išankstinių priemonių, kurios užkirstų kelią bet kokiai galimai tolesnei Rusijos agresijai prieš Ukrainą;

pabrėžia, kad Lietuva, Lenkija ir Ukraina, kaip neseniai buvo patvirtinta Krymo platformos metu, laikosi tvirtos ir nekintančios pozicijos dėl neteisėtų Rusijos veiksmų vykdant Ukrainos teritorijų – Krymo Autonominės Respublikos, įskaitant Sevastopolio miestą, taip pat kai kurių Donecko ir Luhansko sričių dalių – okupaciją ir agresiją prieš jas;

reiškia solidarumą su Ukrainos žmonėmis, priverstais gyventi Rusijos okupacijos sąlygomis, įskaitant Krymo totorius, Krymo karaimus ir krimčiakus, kurių gyvybei pirmiau nurodytose jų gimtosios šalies teritorijose dar kartą iškilo grėsmė;

reiškia didelį susirūpinimą dėl žmogaus teisių pažeidimų, įskaitant etninių ukrainiečių, Krymo totorių ir žiniasklaidos atstovų persekiojimą okupuotose teritorijose, ir **ragina** Rusijos Federaciją nedelsiant nutraukti šiuos veiksmus, taip pat nedelsiant paleisti į laisvę Krymo teritorijoje ir Rusijos Federacijoje politiškai motyvuotų kaltinimų pagrindu neteisėtai sulaikytus Krymo totorių lyderius, žurnalistus ir kitus Ukrainos piliečius;

nepripažįsta 2021 m. rugsėjo 17–19 d. vykusių neteisėtų rinkimų į Rusijos Federacijos Federalinio Susirinkimo Valstybės Dūmą laikinai okupuotose Krymo Autonominės Respublikos teritorijose ir Sevastopolio mieste rezultatų;

smerkia 2021 m. spalio 15 – lapkričio 14 d. laikinai okupuotos Krymo Autonominės Respublikos ir Sevastopolio miesto teritorijoje Rusijos neteisėtai vykdytą visuotinį gyventojų surašymą ir **pabrėžia**, kad nepripažįsta jo rezultatų, atsižvelgdama į tai, kad Krymo Autonominė Respublika yra neatskiriama Ukrainos dalis;

ragina tarptautinę bendruomenę griežtinti ribojamąsias priemones ir sankcijas Rusijos Federacijai, kol bus visiškai atkurtas Ukrainos teritorijos vientisumas pagal tarptautiniu mastu pripažintas jos sienas;

ragina Rusijos Federaciją nutraukti karinę agresiją prieš Ukrainą, liautis plėsti savo karinius pajėgumus okupuotose teritorijose ir pasienyje su Ukraina ir grąžinti visas laikinai okupuotas Ukrainos teritorijas; **primygtinai ragina** Rusiją nutraukti Juodosios jūros regiono militarizavimą ir neteisėtus laivybos laisvės apribojimus;

ir toliau reiškia paramą projektams, tokiems kaip „Via Carpatia“, „Via Baltica“, „Rail Baltica“, taip pat numatomiems Gdansko–Odesos greitkelio ir greitojo traukinio Kijevas–Varšuva geležinkelio linijos projektams, kuriais stiprinama regiono infrastruktūros sanglauda, taip pat infrastruktūrai, skirtai centrinės Europos dujų perdavimo sistemai su Ukrainos sistema sujungti, potvynių kontrolės hidrologinės stebėsenos skaitmeninimo sistemai Trijų jūrų iniciatyvos valstybių teritorijoje, įskaitant Karpatų regioną;

smerkia Baltarusijos valdžią už nuolatinius tyčinius žmogaus teisių pažeidimus;

ragina Baltarusijos režimą nedelsiant paleisti į laisvę ir reabilituoti visus neteisėtai suimtus ar nuteistus politinius kalinius, įskaitant Koordinacinės tarybos narius ir Baltarusijos lenkų sąjungos lyderius;

ragina stiprinti pastangas veiksmingai remti Baltarusijos pilietinę visuomenę ir demokratines jėgas ir vykdyti vieningą bei nuoseklią politiką Baltarusijos atžvilgiu;

remia prieglobsčio nuo Baltarusijos režimo represijų ieškantiems šios šalies piliečiams teikiamą pagalbą;

pažymi, kad A. Lukašenkos režimas neturi nei nacionalinio, nei tarptautinio legitimumo, ir kad pats A. Lukašenka neturi teisės atstovauti Baltarusijos žmonėms; **remia** Baltarusijos demokratinės opozicijos lyderius bei jų raginimą tarptautiniu mastu tarpininkauti deryboms;

tikisi, kad Baltarusijos tauta balsuos laisvuose rinkimuose pagal demokratinius standartus;

smerkia nelegalios migracijos kaip įrankio dirbtinei migracijos krizei prie Lenkijos ir Baltarusijos bei Lietuvos ir Baltarusijos sienų sukelti naudojimą ir **mano**, kad spaudimas Lenkijos, Lietuvos ir Latvijos sienoms yra sąmoningas hibridinis Rusijos remiamo A. Lukašenkos režimo išpuolis, vykdomas reaguojant į 2021 m. gegužės 23 d. iš Atėnų į Vilnių skridusio „Ryanair“ orlaivio užgrobimą;

smerkia tai, kad A. Lukašenkos režimas, dalyvaujant valstybės institucijoms ir pasienio tarnyboms, organizuoja neteisėtą užsieniečių iš trečiųjų šalių judėjimą į Lietuvos, Lenkijos ir

Latvijos teritorijas, taip pat ir į Europos Sąjungos teritoriją, ir išnaudoja migrantus kaip hibridinės atakos įrankius savo tikslams pasiekti;

palankiai vertina Europos Sąjungos patvirtintą penktąjį sankcijų paketą, taikomą fiziniams ir juridiniams asmenims, dalyvaujantiems nelegalioje žmonių prekyboje kertant ES sienas, ir ragina ES toliau dirbti, bendradarbiaujant ir su transatlantiniais partneriais, rengiant kitą sankcijų paketą, nukreiptą prieš neteisėtą A. Lukašenkos režimą;

palankiai vertina 2021 m. lapkričio 23 d. Lietuvos Respublikos Seimo, Estijos Respublikos Rygikogo, Latvijos Respublikos Saeimos ir Lenkijos Respublikos Seimo pirmininkų bendrą pareiškimą, taip pat 2021 m. lapkričio 22 d. Vyšegrado grupės parlamentų užsienio reikalų komitetų pirmininkų bendrą pareiškimą dėl padėties prie Europos Sąjungos išorės sienos su Baltarusija kaip svarbų paramos ir solidarumo ženklą. Reikėtų pažymėti, kad abu pareiškimus pasirašiusios šalys vienodai vertina krizės pobūdį;

ragina Baltarusijos valdžios institucijas nedelsiant nutraukti situacijos eskalavimą pasienyje, sustabdyti neteisėtos migracijos srautus į kaimynines valstybes per jos teritoriją ir priimti humanitarinę pagalbą, teikiamą Baltarusijos Respublikos teritorijoje esantiems migrantams;

ragina šalis inicijuoti tarptautinį teismo procesą, numatantį visuotinę jurisdikciją, leidžiančią nuteisti asmeniškai Aliaksandrą Lukašenką ir jo režimo narius už didelio masto nusikaltimus prieš Baltarusijos žmones; taip pat **ragina** svarstyti galimybę perduoti Baltarusijos bylą Tarptautiniam Teisingumo Teismui, remiantis tuo, kad A. Lukašenkos režimas pažeidė Čikagos konvencijos, Monrealio konvencijos ir Jungtinių Tautų konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą nuostatas;

mano, kad būtina reakcija į hibridinius trečiųjų šalių veiksmus – tai kova su melagingu naujienų sklaida, dezinformacija, susiskaldymo ir neapykantos visuomenėje kurstymu; **ragina** atitinkamas valdžios institucijas, taip pat visas Lietuvos, Lenkijos ir Ukrainos žiniasklaidos priemonės dėti bendras pastangas, kad melo poveikis visuomenei ir politinėms diskusijoms būtų apribotas;

atkreipia dėmesį į energetinio saugumo svarbą regione ir jo poveikį padėčiai Europoje ir **smerkia** prieš tam tikras Europos Sąjungos valstybes nares ir Ukrainą vykdomo hibridinio karo apraiškas, tokias kaip projektas „Nord Stream 2“ ir Astravo atominė elektrinė;

reiškia susirūpinimą ir prisiima atsakomybę už bendrą praeitį įamžinančius paminklus; **pripažįsta**, kad šis paveldas ir su juo susijusios demokratijos ir pilietinių laisvių tradicijos atliko svarbų vaidmenį formuojant Europos politinę, teisinę ir kultūrinę istoriją ir reikalauja tinkamos apsaugos;

pripažįsta, kad COVID-19 pandemija toliau kelia iššūkį, kuriam spręsti reikalingas nacionalinių vyriausybių ir tarptautinių organizacijų bendradarbiavimas, aktyviai dalyvaujant mokslo bendruomenei ir remiant verslui;

ragina dėti visas pastangas, kad viešos diskusijos dėl pandemijos valdymo vyktų racionalia kryptimi. Viešojoje erdvėje pateikiama informacija ir formuojama nuomonė turėtų būti grindžiamos tik patikimų tyrimų rezultatais, paskelbtais pripažintuose mokslo leidiniuose.

Viktorija Čmilytė-Nielsen

Tomasz Grodzki

Ruslan Stefančuk

Lietuvos Respublikos
Seimo Pirmininkė

Lenkijos Respublikos
Senato Maršalka

Ukrainos Aukščiausiosios
Rados Pirmininkas